

Основни източници на данни, променливи и индикатори за целите на регионалното планиране в България

Регионалното развитие и неговото информационно осигуряване са един от най-важните и същевременно най-болезнени проблеми, свързани с интеграцията на България в ЕС. През последните години в правителствените програми се посочва, че балансираното развитие на регионите и ефективното използване на публичните инвестиции и средствата от предприсъединителните инструменти и фондове на Европейския съюз са едни от основните приоритети за страната.

Това обаче е непосилна задача, без да се използва ефективна база от статистически данни, като важен елемент както от анализа на регионалното развитие, така и при формирането на система от надежни показатели за наблюдение и оценка на тези процеси.

Според експертите на Европейската комисия са необходими по-нататъшни усилия относно оптимизирането на регионалната статистика за издигането ѝ до равнище за осъществяването на ефективно регионално планиране и програмиране, особено за предварителна оценка на потенциала на територията (Редовен доклад за напредъка на България в процеса на присъединяване 2001г., стр.97, 98, 99). Те считат, че България продължава да се нуждае от система за събиране и обработка на съответните статистически данни. Това особено засяга показатели и статистически данни, отнасящи се до състоянието и качеството на околната среда, което е и една от основните пречки за интегрирането на проблемите на околната среда в различните стратегически документи, насочени към планирането и управлението на регионалното развитие.

От друга страна в България на практика липсва ефективна единна координирана система за събиране и разпространение на данни и информация, необходими за разработване на стратегически планове и документи в областта на регионалното развитие. По закон такава роля следва да изпълнява Националният Статистически Институт, но в действителност е необходимо набавянето на данни от много други източници. Това често води до объркване и

резултира в неадекватно информационно осигуряване на процесите, свързани с регионалното и пространствено планиране в страната.

Изготвената по проект „Конвенциите от Рио” база данни има за цел да предостави информация за потенциалните източници на данни за целите на изготвянето на планове, стратегии и други документи в областта на планирането и управлението на регионалното развитие. Акцентът е поставен върху интегрирането на проблемите на околната среда в регионалната политика, но тъй като регионалното развитие представлява комплексен процес, са обхванати и всички други аспекти на този процес.

Основните критерии, на базата на които са селектирани източниците с данни са следните:

Обоснованост – приоритет са данните и показатели, които се въвеждат само от първични документи, които се приемат за официален източник на изходна информация.

Пълнота – определя се като количество информация (списък на данните и показателите), събирана за различните пространствени обекти в съответствие със съществуващите нормативни критерии.

Достоверност - отразява съответствието на предоставяната информация с реалното състояние и свойства на обектите в предметната област (регионално развитие).

Като допълнителни към официалните (т.е. правителствени и държавни институции) са посочени и някои неправителствени и академични организации, които биха могли да предоставят ценна информация, особено касаеща интегрирането на проблемите на околната среда в стратегическите и плановите документи в областта на регионалното и пространствено планиране в страната.

Самата база данни е разработена в MS Excel формат, с което се цели по-лесната работа със системата и по-широката достъпност до този инструмент, включително за хора с по-ниска степен на подготовка в областта на софтуерните пакети за обработка и управление на бази данни.

База данни е решена в 6 отделни, но взаимосвързани раздела (Worksheets):

- “Main”- в този раздел са отразени всички използвани съкращения и термини, които са придружени с дефиниции и обяснения с цел по-лесното „разчитане” на базата данни.
- „Sources”- в тази раздел са включени основните за страната източници на данни, които могат да намерят приложение при разработването на различни стратегически документи за отделните нива и административни структури в системата на регионалното планиране в страната. Посочени са всички необходими данни за съответните институции и организации, включително адрес, интернет страница, телефон/факс, режим на достъп, тип на данните и т.н.
- Трите следващи раздела (“Geography”, “Environment” и “Social-economic”) включват променливи и набори от статистически данни, които могат и се използват в разработването на стратегически документи. Те са изведени на базата на задълбочен анализ на използваните статистически данни в различни планови и стратегически документи в страната;
- Раздел “Basic Indicators” (Базови индикатори) има за цел да посочи някои основни показатели, които биха могли директно да се използват, особено при мониторинга на изпълнението на плановете за регионално развитие. Макар да не са изчерпателни, тези индикатори са проверени и са информационно осигурени (т.е. налице са данни за тяхното конструиране), което ги прави използваеми.
- И в четирите части (раздел 3,4,5 и 6) касаещи данните и индикаторите, са включени полета, които указват в коя част на разработването и изпълнението на различните стратегически документи - в Аналитичната част или при Мониторинга- тези данни и индикатори могат да се използват.

България е все още в началото на един продължителен процес на калибриране и настройване на своята система за регионално планиране и нейното интегриране в системата за регионално планиране на Европейския съюз. До голяма степен това е свързано с разработването на адекватна система за

регионална статистика, включително осигуряваща релативни и разботещи индикатори за интегрирането на глобалните проблеми на околната среда в своите планове и други стратегически документи в областта на регионалното и пространствено планиране.

Разработването на настоящата база данни е една малка стъпка, която цели да подпомогне хората в системата на регионалното планиране в тяхната ориентация при достъпа и работата със статистически данни и показатели.